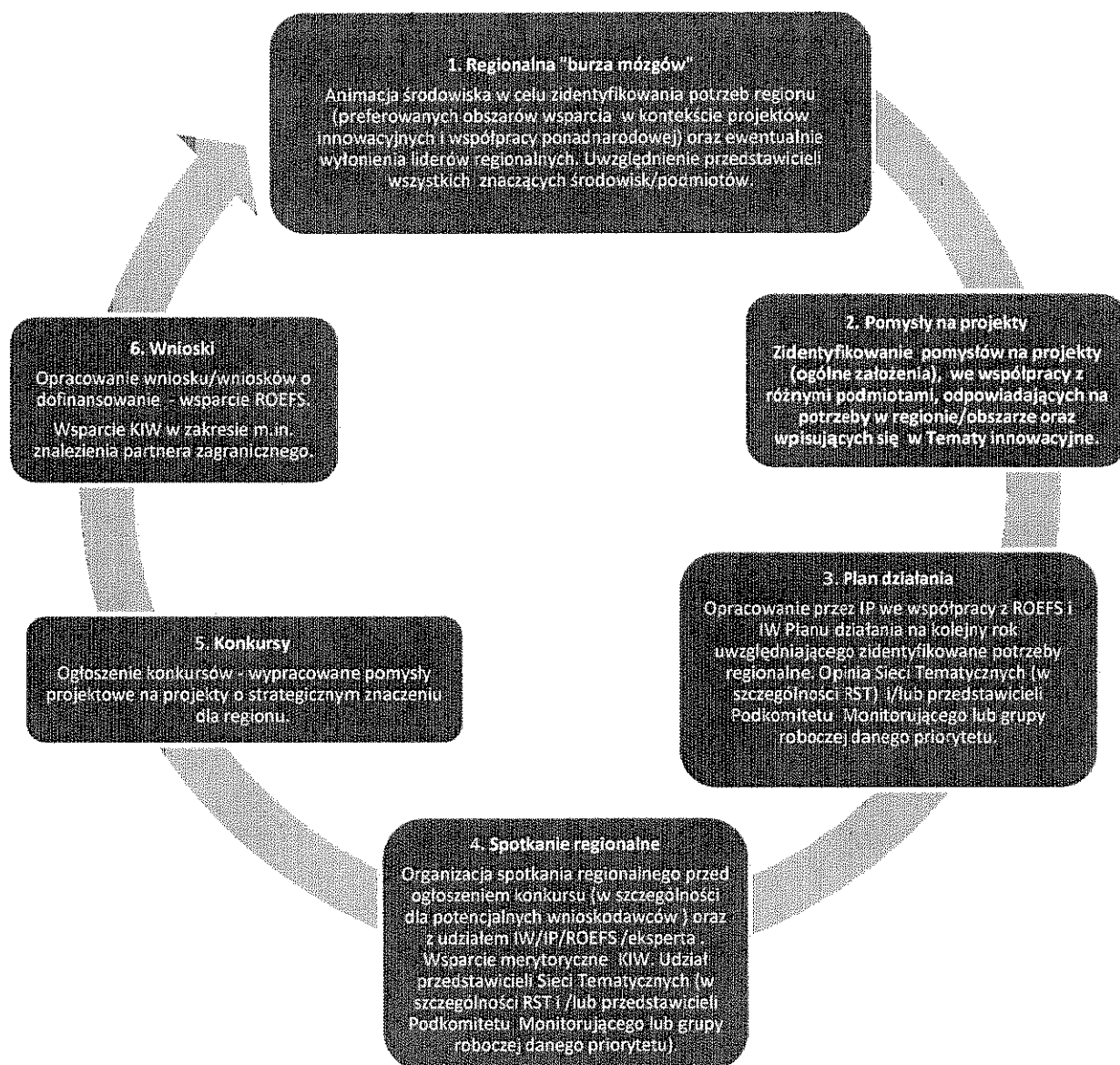


Model strategicznego podejścia do realizacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej PO KL na poziomie regionalnym

- rekomendacje Krajowej Instytucji Wspomagającej CPE dotyczące opracowania Planów Działania.

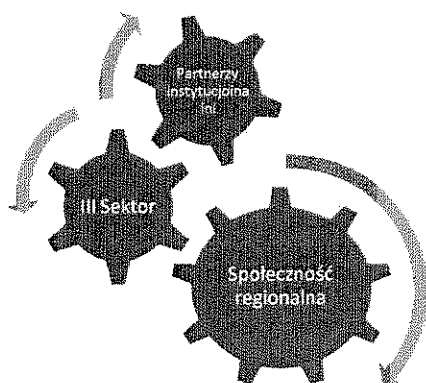
Rys. 1



Wstęp

W wyniku analizy dotychczasowej realizacji projektów innowacyjnych i ponadnarodowych PO KL, KIW CPE proponuje strategiczne i kompleksowe podejście do procesu ich wyłaniania i realizacji, przy jednoczesnym zaangażowaniu i współpracy partnerów instytucjonalnych (IP, IW, ROEFS, Sieci Tematycznych, przedstawiciele Podkomitetu Monitorującego, grup roboczych dla danego priorytetu), kluczowych podmiotów w regionie oraz społeczności regionalnej, w tym środowisk lokalnych (tj. np. przedstawiciele miast, gmin, powiatów), identyfikujących istotne z punktu widzenia danego regionu lub obszaru (np. edukacji, integracji społecznej) problemy, w odpowiedzi na które mogą powstać rozwiązania (innowacyjne produkty), które po pozytywnej ich walidacji będą mogły być zastosowane w praktyce działania innych jednostek (mainstreaming horyzontalny) lub/oraz włączone do głównego nurtu polityki (mainstreaming wertykalny). Opisany model opiera się na propozycji oddolnego podejścia do problematyki wyłaniania wniosków o dofinansowanie, zgodnie z założeniem, że pomysły (projekty) innowacyjne rodzą się ze zdefiniowanych u źródła potrzeb oraz zaangażowania i optymizmu wynikającego z postrzegania pomysłu/projektu w kontekście szansy na zmianę sytuacji w danym obszarze/regionie. Takie podejście jest także zgodne z prezentowanym na forum Innovation & Mainstreaming Community of Practice podejściem do innowacji, gdzie mówi się o zdefiniowaniu zapotrzebowania na innowacje poprzez identyfikację priorytetów polityk oraz „luk” do „wypełnienia” przez innowację, a następnie o wyborze i promocji konkretnego rodzaju innowacji poprzez określenie wymogów w dokumentach np. konkursowych i kryteriów wyboru, by zagwarantować innowacyjność w programach operacyjnych.

Współpraca w regionie na rzecz projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej PO KL



Status dokumentu

Niniejszy dokument ma charakter rekomendacji KIW, jako instytucji wspierającej proces realizacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej PO KL, co oznacza, że jego stosowanie nie jest obligatoryjne. Przedstawione w nim sugestie można zastosować w całości lub wybiórczo, w zależności od potrzeb, podejścia danej IP do procesu planowania

realizacji projektów innowacyjnych i ponadnarodowych w regionie, a także adekwatnie do postępów prac nad Planem działań i procesu jego konsultacji.

Dokument został zaakceptowany przez Instytucję Zarządzającą PO KL.

Uzupełnieniem *Modelu strategicznego podejścia do realizacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej PO KL na poziomie regionalnym* będą rekomendacje KIW w obszarze działań informacyjno – promocyjnych na rzecz ww. typów projektów oraz ”Poradnik upowszechniania i mainstreamingu w projektach innowacyjnych PO KL”.

I. Uwagi ogólne:

Koordinacja procesu planowania – Instytucje Pośredniczące

Z uwagi na rolę w procesie planowania i realizacji działań oraz coroczny obowiązek opracowania Planu działania zasadnym byłoby, aby prace związane z koordynacją procesu planistycznego realizowały IP. Funkcja koordynacyjna obejmuje w szczególności ustalenie odpowiedniego harmonogramu prac w skali poszczególnych lat (cykle planistyczne), tak by możliwa była realizacja poszczególnych etapów proponowanego modelu oraz uzgodnienie harmonogramu ze wszystkimi instytucjami, zaangażowanymi w realizację procesu planowania. Koordynator procesu powinien zainicjować spotkanie oraz nadzorować całość prowadzonych prac.

Podstawowe kroki na drodze do zastosowania ww. podejścia przedstawia model na rys. 1.

Założenia ramowe:

- 1) Wykorzystanie potencjału kluczowych podmiotów/instytucji i społeczności w regionie,
- 2) Wykorzystanie dostępnego potencjału instytucji zaangażowanych w proces wdrażania PO KL,
- 3) Zwiększenie przepływu informacji i koordynacji procesów dotyczących implementacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w regionie,
- 4) Wykorzystanie potencjału ROEFS w regionie,
- 5) Połączenie podejścia oddolnego z podejściem zakładającym silną współpracę na każdym etapie z podmiotami mającymi potencjał w zakresie upowszechniania projektów oraz wypracowanych w ich ramach dobrych praktyk oraz tych, od których zależy skuteczny mainstreaming (np. odpowiedzialnych za kreowanie polityki w danym obszarze, właściwych w zakresie określenia występujących deficytów i kierunków zmian, a także specjalizujących się we wsparciu określonych grup odbiorców).

Oczekiwane rezultaty:

- 1) Lepsza jakość i potencjał realizowanych projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej, m.in. dzięki realizacji projektów o strategicznym znaczeniu dla regionu, w tym w formule projektów partnerskich¹,
- 2) Adekwatność - realizowane projekty będą odzwierciedlać realne potrzeby w regionie,
- 3) Zwiększone zaangażowanie społeczności w regionie oraz kręgu odbiorców projektów korzystających z ich produktów,
- 4) Uzyskanie efektu synergii - poprzez wypracowanie założeń konkursowych/projektowych w partnerstwie z innymi podmiotami,

¹ Projekty partnerskie w rozumieniu art. 28a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 84, poz. 712).

- 5) Efektywniejsze upowszechnianie wiedzy o produktach na etapie realizacji projektów - poprzez zaangażowanie od samego początku różnych podmiotów i instytucji,
- 6) Większe prawdopodobieństwo wypracowania produktów finalnych mających potencjał do włączenia ich do głównego nurtu polityki lub praktyki
- 7) Efektywne oraz celowe wykorzystanie dostępnej alokacji na projekty innowacyjne i współpracy ponadnarodowej,
- 8) Wykształcenie demokratycznego modelu współpracy na poziomie regionu (przedstawiciele różnych instytucji i środowisk) na rzecz kształtowania polityki regionalnej

oraz w efekcie ww., zwiększenie wydatkowania na realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej.

II. Szczegółowy opis realizacji modelu (*step by step*)

1) Regionalna „burza mózgów”, animowanie współpracy w regionie

Pierwszym etapem pracy w ramach modelu powinno być zorganizowanie (sugerowane wspólne działanie wszystkich ROEFS w danym regionie) spotkania z udziałem przedstawicieli społeczności regionalnej oraz znaczących podmiotów w regionie. Finansowanie spotkań może być realizowane przy wykorzystaniu środków IP w ROEFS (ok. 15% budżetu każdego ROEFS pozostaje do dyspozycji IP, przeznaczenie wydatkowania tych środków określa IP). Zadaniem ROEFS na tym etapie powinno być wspieranie/animowanie współpracy podmiotów w regionie, w szczególności na potrzeby opracowania Planów działania na dany rok w zakresie projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej wraz ze wsparciem w zakresie wyłaniania regionalnych liderów oraz tworzenia warunków do ewentualnego powstawania partnerstw na potrzeby realizacji projektów partnerskich. Należy zwrócić szczególną uwagę na sposób animacji środowiska przez ROEFS na rzecz współpracy w regionie pod kątem równego traktowania wszystkich podmiotów regionalnych.

a) Uczestnicy spotkania

Spotkania powinny mieć charakter otwarty dla wszystkich zainteresowanych. Do zadań ROEFS należy zadbanie o to, by wzięli w nim udział przedstawiciele różnych środowisk, które mogą mieć znaczenie w kontekście realizacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej (także pod kątem upowszechniania i mainstreamingu produktów takich projektów), w tym przedstawiciele administracji, władz regionalnych i lokalnych, trzeciego sektora, regionalni przedsiębiorcy, reprezentanci tzw. obszarów wsparcia – np. szkolnictwa, integracji społecznej. Rolą ROEFS jest również zapewnienie, aby wśród uczestników spotkania znalazły się podmioty pełniące/mające potencjał do pełnienia roli regionalnych liderów – ewentualnych późniejszych liderów projektów, w tym partnerskich. Zaproszenia na spotkania powinny zostać skierowane również do członków Regionalnych Sieci Tematycznych i/lub członków Podkomitetu Monitorującego lub grup roboczych danego priorytetu oraz przedstawicieli Krajowych Sieci Tematycznych, tych ostatnich w celu zapewnienia przepływu informacji pomiędzy szczeblem regionalnym i centralnym.

Jednocześnie wszystkie zaangażowane w proces instytucje powinny animować na rzecz ukazania wagi i znaczenia takiego spotkania dla regionu, zachęcać do uczestnictwa w nim kluczowe podmioty oraz zadbać, aby informacja o organizowanym spotkaniu została przekazana do wszystkich zainteresowanych.

b) Przedmiot dyskusji

Dyskusja powinna mieć na celu określenie preferowanych obszarów wsparcia w ramach POKL na potrzeby opracowania Planu działania na kolejny rok. Podstawą dyskusji powinny być dostępne dane na temat sytuacji regionalnej w kontekście potrzeb interwencji w ramach POKL. Bazę do dyskusji powinna stanowić wstępna diagnoza sytuacji regionalnej na podstawie dokumentów takich jak: strategia rozwoju regionu, regionalna strategia innowacji, dane nt. sytuacji regionalnej pozostające w dyspozycji ROEFS oraz wszelkie badania/analizy oraz dotychczasowe doświadczenia podmiotów specjalizujących się w danej dziedzinie. Takie dokumenty, analizy i opracowania pozwoliłyby na uwzględnienie tych obszarów, w ramach których dotychczasowe wsparcie jest nieskuteczne albo w których brakuje nowych rozwiązań dla zidentyfikowanych obszarów lub specyficznych grup docelowych. Należałoby także uzupełnić diagnozę o opis sytuacji wyjściowej na poziomie innych regionów oraz komponentu centralnego PO KL, z uwagi na konieczność zapewnienia komplementarności i koordynacji pomiędzy projektami innowacyjnymi dla Priorytetów centralnych i regionalnych, przez co zwiększony zostanie zasięg oddziaływania projektów. Na spotkanie mogą zostać zaproszeni eksperci posiadający wiedzę w zakresie obszarów, w których potencjalnie mogą być wybrane projekty. Finansowanie uczestnictwa takich ekspertów może zostać zapewnione ze środków IP lub ROEFS.

Ponadto moderator spotkania (np. przedstawiciel ROEFS) powinien pamiętać, że obszary wsparcia powinny odpowiadać na rzeczywiste potrzeby regionu oraz muszą być zgodne z celami szczegółowymi poszczególnych Priorytetów. Jednocześnie dyskusja, w odniesieniu do projektów innowacyjnych, powinna ograniczać się do zakresu Tematów innowacyjnych, zgodnie z *Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wdrażania projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*. Oznacza to, że wynikiem dyskusji nie może być „lista życzeń” bez odniesienia do zakresu wsparcia EFS, dokumentów programowych oraz wiążących wytycznych i zaleceń w tym obszarze.

c) Moderacja

Podczas spotkań uczestnicy powinni być zachęceni do realizacji projektów o strategicznym znaczeniu dla regionu lub danego obszaru. Duża ilość nie zawsze oznacza dobrą jakość, w szczególności jeśli chodzi o projekty trudne i długotrwałe, a do takich należą z pewnością projekty innowacyjne i współpracy ponadnarodowej. Dodatkowo, większe alokacje niż w przypadku projektów standardowych konieczne są w odniesieniu do realizacji projektów współpracy ponadnarodowej, np. z uwagi na koszty organizacji spotkań lub biletów lotniczych. Należy rozważyć również możliwość realizacji projektów partnerskich, o ile występuje taka potrzeba i potencjał w tym zakresie w regionie. W przypadku realizacji takich projektów należy mieć na uwadze konieczność uwzględnienia przepisów art. 28 a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, który określa sposoby wyłaniania partnerstw. Na tym etapie można dokonać wstępnej oceny zainteresowania wśród obecnych instytucji/podmiotów realizacją tego typu projektów. Istotne jest, aby uczestnicy po odbyciu spotkania mieli świadomość korzyści, jakie daje współpraca podmiotów w regionie na rzecz realizacji projektu/ów o strategicznym znaczeniu dla regionu (skupienie sił i środków na jednym/kilku celach, efekt synergii, łatwiejsze upowszechnianie i mainstreaming poprzez uczestnictwo/wsparcie realizacji projektu przez przedstawicieli różnych środowisk i osób podejmujących decyzje, tworzenie zasad i atmosfery współpracy).

d) Podsumowanie

W wyniku dyskusji, przy udziale moderatora, proponuje się wybranie kilku preferowanych obszarów wsparcia w zakresie projektów innowacyjnych oraz projektów współpracy

ponadnarodowej o największym znaczeniu dla regionu, na potrzeby opracowania Planu działania, z uwzględnieniem wyżej opisanych założeń.

2) Pomysły na projekty

Wybrane podczas dyskusji preferowane w danym regionie obszary wsparcia są podstawą do określenia założeń potencjalnych projektów. Na tym etapie można wyłonić ogólne założenia pomysłów na projekty² (zgodne z założeniami priorytetu/działania oraz w przypadku projektów innowacyjnych wpisujące się w Tematy innowacyjne). W odniesieniu do wyodrębnionych projektów współpracy ponadnarodowej oraz projektów z komponentem ponadnarodowym należałoby zastanowić się, w jakich obszarach o dużym znaczeniu dla regionu współpraca z partnerem zagranicznym daje najbardziej wymierne efekty w kontekście rozwoju regionalnego. Należy również pamiętać, że Szczegółowy Opis Priorytetów PO KL stwarza możliwość realizacji projektów z komponentem ponadnarodowym, o czym należy pamiętać przy opracowaniu Planów działania, z uwzględnieniem potrzeb regionu.

3) Plan działania

W celu efektywnego wydatkowania alokacji przeznaczonej na realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej oraz podniesienia jakości realizowanych projektów możliwe jest, w zależności od podjętych dotychczas działań oraz stanu kontraktacji i/lub wydatkowania w ramach danego priorytetu, np.:

- zniesienie ograniczenia w zakresie maksymalnej wartości projektu,
- przeznaczenie na realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w danym roku (lub konkursie) maksymalnej dopuszczalnej na realizację tego typu projektów alokacji (tj. w wysokości co najmniej 4% jej wartości),

Alokacja przeznaczona na konkurs/y ogłaszane w ramach jednego priorytetu obejmowałaby tym samym całość dostępnej alokacji przeznaczonej na realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w okresie programowania 2007-2013 (co najmniej 4% wartości alokacji na daną oś priorytetową w okresie 2007-2013),

- skoncentrowanie środków na zidentyfikowanych jako najbardziej strategiczne dla regionu oraz odpowiadające na faktyczne potrzeby obszarach wsparcia,
- w przypadku projektów współpracy ponadnarodowej, z uwagi na czasochłonność procesu poszukiwania partnerów zagranicznych, należy rozważyć wydłużenie okresu naboru wniosków w celu zapewnienia wnioskodawcom odpowiednio długiego czasu na znalezienie partnera,
- z uwagi na specyfikę projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej oraz częsty brak odpowiedniego potencjału badawczego, logistycznego i niewielkie doświadczenie w upowszechnianiu/mainstreamingu „małych” podmiotów, a także biorąc pod uwagę duży koszt projektów współpracy ponadnarodowej, należy rozważyć - np. jako kryterium strategiczne - realizację projektu w partnerstwie.

² Należy przez to rozumieć ogólne założenia/koncepcje projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej, które mogą stanowić bazę do opracowania Planu działania w optymalnej formie, adekwatnej do potrzeb projektowych.

W procesie opiniowania ostatecznego projektu Planu działania powinny uczestniczyć także Regionalne Sieci Tematyczne i/lub przedstawiciele Podkomitetu Monitorującego lub grupy roboczej danego priorytetu.

4) Spotkanie regionalne przed ogłoszeniem konkursu

a) Uczestnicy

W spotkaniach regionalnych powinny wziąć udział przedstawiciele wszystkich instytucji zaangażowanych w proces planowania i wdrażania projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w regionie: IP, IW, ROEFS. Do uczestnictwa w spotkaniach należy zaprosić również przedstawicieli Regionalnych Sieci Tematycznych i/lub przedstawicieli Podkomitetu Monitorującego lub grupy roboczej danego priorytetu oraz w szczególności potencjalnych wnioskodawców. Nie należy jednak z założenia wykluczać z uczestnictwa w spotkaniu innych zainteresowanych podmiotów. W spotkaniu powinien również uczestniczyć przedstawiciel KIW (tzw. „opiekun regionu”).

b) Forma i organizacja spotkania

Spotkanie regionalne powinno mieć formę spotkania o charakterze informacyjnym i promocyjnym. Jednocześnie powinno zostać zapewnione wsparcie eksperckie adekwatne do potrzeb potencjalnych wnioskodawców, w kontekście dobrego przygotowania założeń projektu oraz wniosku o dofinansowanie. W programie spotkania można uwzględnić również omówienie dobrych i złych praktyk na przykładzie projektów znajdujących się w trakcie realizacji.

Za organizację spotkania od strony logistycznej (sala, catering, zaproszenie IW, ROEFS, przedstawiciele Regionalnych Sieci Tematycznych i/lub przedstawiciele Podkomitetu Monitorującego lub grupy roboczej danego priorytetu) powinien odpowiadać koordynator procesu planistycznego. Do udziału w spotkaniu należy pozyskać w szczególności potencjalnych wnioskodawców, ale także inne zainteresowane instytucje/podmioty. KIW może zapewnić wsparcie eksperckie o charakterze horyzontalnym (specyfika projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej).

5) Konkursy

a) Planowanie

Planując konkursy, zarówno w odniesieniu do projektów innowacyjnych jak i współpracy ponadnarodowej, należy dobrze przemyśleć określenie długości czasu na składanie aplikacji. W odniesieniu do naboru projektów współpracy ponadnarodowej, odpowiednio długi czas potrzebny jest na znalezienie partnera zagranicznego, w odniesieniu zaś do projektów innowacyjnych, element ten jest również bardzo istotny z uwagi na fakt, że projekty te są przedsięwzięciami, co do zasady ambitnymi i złożonymi, przez co wymagają więcej niż projekty standardowe czasu na rzetelne przygotowanie diagnozy sytuacji wyjściowej oraz zaprezentowanie potencjalnego produktu innowacyjnego. Ewentualnie, możliwe jest ogłoszenie konkursu otwartego, ale wówczas należy wziąć pod uwagę niebezpieczeństwo związane z wyborem projektów o „gorszej” jakości (projekty składane najwcześniej nie muszą być projektami najlepszymi, o wyborze decyduje kolejność złożenia wniosków).

b) Wnioski o dofinansowanie

Instytucja Wdrażająca zapewnia pomoc dla potencjalnych wnioskodawców w zakresie omówienia dokumentacji konkursowej (spotkanie). Następnie pracownicy ROEFS (przeszkoleni przez KIW w zakresie specyfiki projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej) zapewniają wsparcie eksperckie w zakresie opracowania wniosku o dofinansowanie. Jeśli konieczne jest dodatkowe wsparcie eksperta obszarowego przy opracowaniu wniosku o dofinansowanie, ROEFS pośredniczy w znalezieniu takiego eksperta. W razie potrzeby KIW zapewnia wsparcie w zakresie znalezienia partnera zagranicznego.

Tabelaryczne ujęcie etapów prac w cyklu planowania strategicznego

Etap prac	Instytucja	Zadanie
1) Regionalna „burza mózgów”	ROEFS	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja spotkania, rozpowszechnianie informacji o spotkaniu, próba dotarcia z informacją do potencjalnie wszystkich zainteresowanych, zapewnienie uczestnictwa przedstawicieli różnych środowisk („pełnego spektrum regionu”) • moderacja spotkania • przygotowanie/zebranie materiałów stanowiących podstawę do dyskusji • opracowanie wniosków z dyskusji dla IP (preferowane obszary wsparcia o strategicznym znaczeniu dla regionu) na potrzeby opracowania Planu działania na kolejny rok.
	IW	<ul style="list-style-type: none"> • aktywny udział w dyskusji i spotkaniu
	IP	<ul style="list-style-type: none"> • aktywny udział w dyskusji i spotkaniu
	KIW	<ul style="list-style-type: none"> • ewentualne uczestnictwo w spotkaniu („opiekun regionu”)
	RST i/lub członkowie Podkomitetu Monitorującego lub grupy roboczej danego priorytetu	<ul style="list-style-type: none"> • uczestnictwo w spotkaniu.
2) Pomysły na projekty	ROEFS we współpracy z IP i IW	<ul style="list-style-type: none"> • wyłonienie pomysłów na projekty (ogólne założenia) • weryfikacja pod kątem założeń programowych (zakres interwencji – priorytet – działanie – Tematy projektów innowacyjnych)
3) Plan działania	ROEFS	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca w zakresie opracowania Planu działania w zakresie zgodności z wyłonionymi w trakcie spotkań preferowanymi obszarami wsparcia

	IP, IW	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Planu działania z uwzględnieniem wyników dyskusji
	KIW	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie eksperckie w zakresie opracowania Planu działania
	RST i/lub członkowie Podkomitetu Monitorującego lub grupy roboczej danego priorytetu	<ul style="list-style-type: none"> • opiniowanie ostatecznego projektu Planu działania
4) Spotkanie regionalne	IP	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja spotkania regionalnego od strony logistycznej i programowej, zaproszenie uczestników z IW/ ROEFS, ekspertów, etc.
	IW	<ul style="list-style-type: none"> • uczestnictwo w spotkaniu osób zaangażowanych w realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej. Wsparcie eksperckie w zakresie informacji nt. dokumentacji konkursowej
	ROEFS	<ul style="list-style-type: none"> • pomoc w organizacji spotkania: zaproszenie uczestników, w tym potencjalnych wnioskodawców • rozpowszechnienie informacji o spotkaniu w terenie • wstępne działania upowszechniające oraz na rzecz mainstreamingu poprzez odwoływanie się do dobrych praktyk/doświadczeń projektów już realizowanych.
	KIW	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie o charakterze horyzontalnym w zakresie specyfiki projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej; ewentualne uczestnictwo przedstawiciela KIW - „opiekuna regionu” w spotkaniu
	RST i/lub członkowie Podkomitetu Monitorującego lub grupy roboczej danego	<ul style="list-style-type: none"> • uczestnictwo w spotkaniu, udział w dyskusji

	priorytetu	
5) Konkursy	IW/IP	<ul style="list-style-type: none"> • ogłoszenie konkursu
6) Wnioski	ROEFS	<ul style="list-style-type: none"> • pomoc w zakresie opracowania wniosku o dofinansowanie projektu, ewentualne wsparcie w zakresie znalezienia eksperta obszarowego
	KIW	<ul style="list-style-type: none"> • ewentualne wsparcie w zakresie znalezienia partnera ponadnarodowego